УДК 355.237(477)
DOI https://doi.org/10.33989/2519-8254.2021.9-10.263673
ORCID 0000-0002-8822-9517

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

Іван Бухун,
аспірант Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

У статті в логіці системного, компетентісного й особистісного наукових підходів охарактеризовано сутність і провідні компоненти технологічної компетентності майбутніх військових фахівців, з урахуванням потреб реалізації низки завдань – соціальних, військових, особистісних, професійних – розглянуто таку компетентність як здатність особи ефективно виконувати завдання в сучасній війні, гуманізувати професійну техносферу (види зброї, обладнання, типи техніки й робіт із нею), за допомогою інноваційних технологій зберігати життя військовослужбовців. Доведено, що методолого-теоретичні можливості наук про освіту (педагогіки) забезпечують усвідомлення технологічної компетентності майбутнього офіцера як інтегративної особистісної якості фахівця військової справи, заснованої на відповідних характеристиках професіонала та його технологічної культури, основою якої є мотивована здатність відповідально застосовувати військово-технічні й психолого-педагогічні технології для гуманно зхорієнтованого вирішення професійних завдань.

Інваріативними компонентами структури технологічної компетентності майбутніх офіцерів виокремлено: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, поглиблено та адаптовано їхні рефлексивно-оцінні ознаки. Уточнено поняття «технологічні знання», «технологічні вміння офіцера», «цінності військової технологічної культури».

Ключові слова: *військова професійна освіта, технології, майбутній офіцер, технологічна компетентність, технологічні вміння, цінності військової культури.*

Постановка проблеми. Модернізація вищої освіти в Україні та європейських державах, зокрема і військової, здійснюється у логіці низки наукових підходів – компетентнісного, системного, особистісного. Реалізація цих підходів у освітньому процесі ЗВО спрямована на формування у майбутніх фахівців соціально-професійних ознак компетентності – здатності ефективно й системно вирішувати спектр соціальних, особистісних та професійних завдань. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що нині дослідники як ознаки професійної культури та складники професійної компетентності вивчають професійний (О. Торічний, Я. Зорій), проєктно-конструкторський, загальноопедагогічний (В. Васищев), творчий (В. Оніпко, П. Хоменко), технічний (А. Міллер) та ін. Істотне зростання ролі технологій у постіндустріальному суспільстві зумовило вивчення такого складника професійної компетентності як технологічна компетентність, особливо значущого для військових фахівців у обставинах війни та переходу української армії на стандарти НАТО.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. У виробничій сфері під технологічною компетентністю традиційно розуміють здатність співробітників компаній до розробки та реалізації високоякісної продукції на основі передових технологій. У зарубіжній військовій літературі технологічну компетентність особистості визначають як спроможність ефективно виконувати завдання в сучасній війні (Tan Eng Han, 2010). У філософській літературі технологічну компетентність тлумачать як здатність людини гуманізувати техносферу та вирішувати проблему екологічного виживання людства у XXI ст. (В. Симоненко, А. Субетто) та у філософії техніки цю компетентність

представлено в кількох сенсах: як характеристику творчої особистості – творчість, знання та вміння (П. Енгельмейєр) (Энгельмейер, 1911); як здатність людини за допомогою інноваційних технологій мінімізувати негативні наслідки технічного прогресу; як спроможність оволодіння складними технологіями, засновану на єдності високої кваліфікації, отриманої в ході професійної підготовки, та безперервного саморозвитку (В. Циммерлі) (Циммерли, 1989). Наголошуючи на важливості технологічної компетентності в сучасному суспільстві, вчені зазначають, що формування технологічної компетентності фахівців має здійснюватися у процесі професійної підготовки в ЗВО та неперервно продовжуватись у ході професійної діяльності впродовж життя.

У психологічній науці технологічну компетентність розуміють як наявність у фахівця знань, умінь і навичок діяльності зі спеціальності, роботи з технічними засобами, як діяльність у системах «людина – машина»; цю категорію переважно тлумачать у вузькому значенні; Майже не розглядається вченими здатність особи володіти технологіями в таких системах, як «людина – людина», «людина – художній образ» тощо (за Є. Климовим, 2004), таким чином, нівелюється сутнісна різниця між категоріями «кваліфікація» і «компетентність».

У науках про освіту (педагогіці) проблему технологічної компетентності фахівців досліджують: як формування технологічних здатностей учителя в системі неперервної педагогічної освіти; як розвиток виробничо-технологічної компетенції майбутнього фахівця чи компетентності майбутніх учителів технологій; як становлення технологічної компетентності спеціалістів сервісу тощо.

Історично конструкт «технологічна компетентність» у середині XX ст. ототожнювали з володінням фахівцями узагальненими трудовими/політехнічними вміннями. У 60–70-ті роки. XX ст. педагогами-дослідниками вивчалися такі категорії, як «загальнотрудові політехнічні вміння» та «загальногалузеві технологічні знання і вміння» (В. Мадзігон, Д. Тхоржевський, В. Сидоренко та ін.). Наприкінці 80-х років XX ст. технологічну компетентність розглядали разом із «трудовими вміннями» (О. Новіков), визначаючи такі вміння як інтегративну сукупність інтелектуальних, вольових, емоційних, особистісних якостей учнів, що забезпечують їм успішну трудову діяльність на всіх рівнях у єдності її технологічних, громадських та морально-естетичних компонентів.

Результати проведеного аналізу літературних джерел свідчать, що термін «технологічна компетентність» має неоднозначне тлумачення, що висвітлює його багатоаспектність та відсутність у дослідників спільного підходу; водночас можна виділити певні групи ознак названої компетентносі, притаманні більшості наведених наукових позицій:

– здатність фахівця здійснювати професійну діяльність на технологічній основі;

– складник професійної компетентності, сукупність умінь, опосередкованих мотивами або набір технічних та технологічних знань та вмінь;

– інтегративна особистісна якість (характеристика особистості);

– досягнутий у ході професійної підготовки рівень технологічної культури.

Метою цієї статті є з’ясування на основі аналізу наукових позицій учених сутності й структури технологічної компетентності майбутніх офіцерів як інтегративної особистісної якості фахівців військової справи.

Виклад основного матеріалу. Таким чином, дотепер у таких наукових галузях, як філософія, психологія та педагогіка відсутнє загальноприйняте тлумачення категорії «технологічна компетентність»; для більш глибокого розуміння змісту цієї категорії розглянемо сутність поняття «технологія». Аналіз наукової літератури свідчить, що зміст категорії «технологія» зазнав певної еволюції. Спочатку під технологією мали на увазі мистецтво, ремесло, майстерність у виробничій сфері, пізніше її почали трактувати як науку, що вивчає взаємодію засобів праці та сировини, матеріалів. Нині з інтенсивним розвитком соціальних та інформаційно-комунікаційних технологій у визначенні поняття «технологія» відбувається «зміщення» від індустріальної сфери до людини, суспільства та

інформації; тому ми застосовуємо дефініцію А. Новікова: технологія – це «система умов, форм, методів, засобів та критеріїв виконання поставленого завдання» (Новиков, 2010, с. 135). Це визначення технології Г. Селевко доповнює такими характеристиками, як «точне інструментальне управління процесом та гарантоване досягнення поставленої мети» (Селевко, 2005, с. 20–24). Послуговуючись цими позиціями вчених, для характеристики поняття «технологічна компетентність» розглянемо наукові підходи, які допомагають з'ясувати його сутність.

У логіці особистісного підходу категорію «технологічна компетентність» розглядають як здатність, особистісну зорієнтованість або універсальну характеристику особистості; як інтегральну особистісно-професійну якість. На думку А. Вербицького та О. Ларіонової, освітній процес закладу вищої освіти має бути спрямованим як на становлення компетентності фахівця, так і на формування самореалізованої творчої особистості (Вербицкий, & Ларионова, 2010, с. 122), що посилює взаємозв'язки компетентнісного та особистісного підходів до професійної підготовки.

Як сутнісні характеристики технологічної компетентності застосовують поняття «особистісно-професійна якість» та «якість особистості», що передбачають урахування в процесі підготовки ділових якостей, індивідуальних особливостей особистості, її здібностей та потреб. У логіці особистісно-діяльнісного варіанту підходу сутність технологічної компетентності зводять до сукупності вмінь, набору технологічних знань та вмінь, готовності реалізувати свої знання, уміння, досвід, особистісні можливості для успішної професійної діяльності. А. Вербицький у теорії контекстного навчання надає уваги поняттю «навчально-професійна діяльність», що передбачає виконання здобувачами вищої освіти проєктів, посилення ролі різних навчальних та виробничої практики (Вербицкий, 1991, с. 44). У цьому випадку робота здобувачів за цілями є навчальною, а за змістом, формами та технологіями – професійною діяльністю.

Осмислення представлених підходів до виявлення сутності понять «компетентність» та «технологія» дозволило уточнити визначення терміну «технологічна компетентність»:

– як важливий складник професійної компетентності випускників ЗВО, результат фахової підготовки у закладі вищої освіти;

– як складна особистісна властивість, що містить здатність і готовність ефективно й відповідально вирішувати професійні проблеми з використанням різного роду та видів технологій.

Цілісна характеристика поняття «технологічна компетентність» міститься в інтеграції її окремих сутнісних складників. Сутність технологічної компетентності фахівця – це виявлений у професійній діяльності якісно новий результат у формі мотивованої здатності застосовувати технології для безпечного та гуманно зорієнтованого вирішення професійних завдань (Зимняя, & Земцова, 2008).

Для з'ясування шляхів та способів формування технологічної компетентності фахівців військової справи необхідно на засадах системного наукового підходу (Беспалько, 1990) визначити її структуру. У документах Міжнародної асоціації технологічної освіти (ITEA) структуру технологічної компетентності особистості представлено трьома складниками:

– знання технологічних понять та принципів, основ та шляхів розвитку технології;

– процеси проєктування та використання технологічних систем та управління ними;

– зміст (типи систем – біологічних, технічних, хімічних, інформаційних, фізичних) (Technological literacy, 2003).

У науково-педагогічній літературі розглянуто достатню кількість варіантів структури технологічної компетентності. Ураховуючи універсальний характер категорії «компетентність», у структурі професійної компетентності фахівців учені виділяють потребнісно-мотиваційний, когнітивний, практично-діяльнісний, емоційно-вольовий та

ціннісно-смисловий компоненти (Д. Єрмаков), на цій основі типовими інваріантними компонентами структури цієї категорії виділяємо ціннісно-мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. Проте виявлення особистісних характеристик військового фахівця (осмислення наслідків порушення технологій; усвідомлення себе як суб'єкта складної професійної діяльності та необхідність обирати для її ефективності оптимальні технології; розуміння соціальної значущості обраних технологій та особистої відповідальності за їх застосування) зумовлює у структурі технологічної компетентності виділення також рефлексивно-оцінного компонента, що передбачає системну самооцінку власної військової діяльності, прогнозування результатів з використанням технологій, рефлексію кінцевих показників ефективності та якості.

Ціннісно-мотиваційний компонент покликаний розвивати у здобувачів ціннісні орієнтації; це складний соціально-психологічний феномен, що зумовлює спрямованість та активність особистості, її вчинки та поведінку, ставлення до навколишньої дійсності, праці, обраної професії; такі орієнтації істотно впливають на ступінь виразності мотивів. Цінність у педагогічному аспекті визначають як об'єкт (у тому числі й ідеальний), що має життєво важливе значення для суб'єкта (індивіда, групи, шару, етносу); цінності є провідними орієнтирами професійної діяльності майбутніх військових фахівців, особливо в нинішніх обставинах бойових дій на території України.

Мотиви вчені визначають як внутрішні спонуки особистості до діяльності, що співпадає із задоволенням певних потреб. Дж. Равен підкреслює, що «поведінка людини зумовлена мотивацією набагато більше, ніж здібностями» (Равен, 2002, с. 20). Отже, у процесі формування технологічної компетентності майбутніх військових фахівців необхідно надавати значної уваги створенню внутрішньої мотивації, котру психологи визначають як «спонукання, що викликають активність організму і визначають її спрямованість, усвідомлювані й неусвідомлювані психічні чинники, що спонукають індивіда до скоєння певних дій і визначають їх спрямованість та цілі»; компетентності, на думку Дж. Равена, успішно розвиваються й актуалізуються тільки при особистісному сприйнятті та усвідомленні відповідних цілей, вони сприяють формуванню відповідальності, ініціативи, готовності до творчості (Равен, 2002, с. 20). Тому в процесі власної педагогічної діяльності переконуємося, що технологічна компетентність буде ефективно сформованою як результат військової професійної підготовки лише тоді, коли остання буде прийнята майбутніми фахівцями як особиста цінність. Значення фахової підготовки зростає, якщо майбутні офіцери усвідомлюють її потенціал для ефективного оволодіння технологічними засадами професійної діяльності у обраній сфері; при цьому осмислення та прийняття майбутніми фахівцями технологічної компетентності стає важливою умовою, яке сприяє ефективному досягненню результатів професійної діяльності. Це означає, що зміст та методика професійної підготовки повинні відповідати змістові та технологіям фахової діяльності, сприяти засвоєнню здобувачами вищої військової освіти технологічних засад вирішення професійних завдань.

Ціннісна зорієнтованість компетентного фахівця виявляється у пріоритетах: способу над результатом навчальної діяльності; практичного застосування знань над їх придбанням, практичної діяльності над теоретичною; розвитку – над навчанням та вихованням; активних, продуктивних методів над інформаційно-репродуктивним навчанням; самостійної творчої навчальної діяльності (навчання) над викладанням.

До змісту ціннісно-мотиваційного компонента технологічної компетентності майбутніх фахівців учені відносять такі особистісні якості:

– гуманістична та екологічна спрямованість особистості, громадянськість;

– готовність ефективно вирішувати соціально-особистісні та професійні завдання засобами гуманно орієнтованих та здоров'язберігальних технологій, заснованих на відносинах охоронно-творчого типу з природою та суспільством;

– здатність до самоосвіти, оволодіння інноваційними технологіями військової професії та їх відповідальне використання (Коклевский, 2015).

Наступним складником технологічної компетентності є когнітивно-діяльнісний компонент, що містить узагальнені знання та вміння, які є найважливішими ознаками компетентної особистості. Зміст когнітивно-діяльнісного компонента технологічної компетентності може бути представлений узагальненими технологічними знаннями, на основі яких формуються вміння та навички володіння й використання технологій у різноманітних умовах військової обстановки.

Система технологічних знань визначає: основи технічного прогресу, результат процесу пізнання технологічного світу та його адекватне відображення у свідомості людини у вигляді уявлень, понять, суджень, висновків та теорій; сукупність науково-технічних знань про методи створення та принципи використання військових технічних систем, а також про засоби, методи, принципи аналізу та організації інженерної діяльності; міцні знання, зорієнтовані на майбутню конкретну діяльність із удосконалення технологічних процесів. Учені тлумачать технологічні знання як відомості про роль технологій у розвитку цивілізації, уявлення про різноманіття технологій, види перетворювальної діяльності, їх результати та наслідки впливу на навколишнє середовище, усвідомлення зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на процес і результати праці. Це зумовлює оволодіння здобувачами технологічними знаннями в таких галузях, як управління озброєнням та підрозділами, навчання та виховання військовослужбовців, експлуатація техніки та озброєння, створення науково-технічної продукції, у тому числі на основі інформаційних технологій; зазначене забезпечує трансфер технологічних знань у професійну діяльність майбутніх фахівців у мирний і воєнний час.

Отже, зміст когнітивно-діяльнісного компонента технологічної компетентності майбутніх військових фахівців становлять узагальнені технологічні знання та вміння, сформовані у процесі фахової підготовки:

– прогнозування та оцінка результатів прийнятого рішення;

– використання безпекових технологій;

– організація та провадження діяльності на основі технологій з охорони навколишнього середовища;

– освоєння та впровадження нових технологій військової професійної діяльності.

Одним із складників технологічної компетентності майбутніх офіцерів визначаємо рефлексивно-оцінний компонент, спрямований на формування у них здатності до самоаналізу власної діяльності та оцінки досягнутих результатів. Завдяки сформованості у здобувачів вищої військової освіти цього компонента технологічної компетентності, функції контролю та оцінки в ході фахової підготовки, що здійснюються переважно викладачами, переходять у самоконтроль і самооцінку майбутніх офіцерів.

Тривалий час у зв’язку із застосуванням авторитарної системи управління підлеглими в армії та орієнтиром командира лише на зовнішній контроль були не затребувані критичний аналіз, самоконтроль та самооцінка військовослужбовцями військово-професійних дій; водночас сучасними подіями доведено, що ефективність професійної діяльності майбутніх військових фахівців залежить від оптимального рівня розвитку у них здатності до рефлексії, яка за умов переходу Збройних Сил України на стандарти НАТО стає професійно необхідною якістю офіцера.

Усе це зумовлює значущість формування у процесі військової фахової підготовки рефлексивних умінь, які є універсальними (технологічними) для вирішення складних професійних завдань. Під рефлексивними вміннями розуміють ті універсальні вміння, що володіють властивістю перенесення на різні галузі знання та види професійної діяльності та забезпечують на основі самоконтролю, саморегуляції та самооцінки досягнення поставленої мети у змінних (складних та невизначених) умовах її перебігу. Тому рефлексивно-оцінний компонент технологічної компетентності майбутнього офіцера містить рефлексивні вміння на основі розвиненості самооцінки, самоконтролю та

саморегуляції, відповідальності за результати своєї діяльності, самореалізації у навчально-професійній сфері.

Висновки. Отже, сутнісним характеристиками технологічної компетентності майбутніх офіцерів як інтегративної особистісної якості фахівця військової справи, заснованої на відповідних характеристиках професіонала та його технологічної культури, основою якої є мотивована здатність відповідально застосовувати військово-технічні й психолого-педагогічні технології для гуманно зхорієнтованого вирішення професійних завдань, є особистісні якості, узагальнені технологічні знання та вміння, а також рефлексивні вміння. Структуру технологічної компетентності становлять її компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний та рефлексивно-оцінний. У перспективі дослідження – розробка моделі методики формування технологічної компетентності майбутніх офіцерів у військовому закладі вищої освіти та її експериментальна перевірка у процесі фахової підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

Ананьев, Б. Г., Бодалев, А. А, & Кузьмина, Н. В. (Ред.). (1980). *Избранные психологические труды* (Т. 2). Москва: Педагогика.

Беспалько, В. П. (1990). О возможностях системного подхода к педагогике. *Советская педагогика*, 7, 59-60.

Беспалько, В. П. (2008). *Природосообразная педагогика = Nature conformably pedagogy*. Москва: Народное образование.

Бондаревская, Е. В. (2001). Смыслы и стратегии личностно ориентированного воспитания. *Педагогика*, 1, 17-24.

Вербицкий, А. А. (1991). *Психолого-педагогические основы контекстного обучения в вузе*. (Автореф. дис. д-ра наук). Московский педагогический государственный университет, Москва.

Вербицкий, А. А., & Ларионова, О. Г. (2010). *Личностный и компетентностный подходы в образовании*. Москва: Логос.

Ермаков, Д. С. (2011). Компетентностный подход в образовании. *Педагогика*, 4, 8-15.

Зимняя, И. А., & Земцова, Е. В. (2008). Интегративный подход к оценке единой социально-профессиональной компетентности выпускников вузов. *Высшее образование сегодня*, 5, 14-19.

Климов, Е. А. (2004). *Психология профессионального самоопределения*. Москва: Академия.

Коклевский, А. В. (2015). *Формирование технологической компетентности будущих специалистов в процессе военной подготовки в классическом университете: теория и практика*. Минск: РИВШ.

Леонтьев, А. Н. (1977). *Деятельность. Сознание. Личность*. Москва: ИНТОР.

Новиков, А. М. (1989). *Педагогические основы формирования трудовых умений* (Дис. д-ра наук). Казань.

Питт, Дж. (2002). Научные и технологические знания: что между ними общего и в чем различия? *Школа и производство*, 3, 7-9.

Поляков, Н. В. (2007). *Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса*. Днепропетровск: Днепропетровский нац. ун-т.

Равен, Дж. (2002). *Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация.* Москва: Когито-центр.

Ракитов, А. И. (2011). Пролегомены к идее технологии. *Вопросы философии*, 1, 3-14.

Рубинштейн, С. Л. (2006). *Основы общей психологии*. Санкт-Петербург: Питер.

Селевко, Г. К. (2005). *Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств*. Москва: НИИ школьных технологий.

Спенсер, Л. М. (2005). *Компетенции на работе*. Москва: HIPPO.

Тарасенко, Н. Ф. (1985). *Природа, технология, культура: философскомировоззренческий анализ*. Киев: Наукова думка.

Технология. (2005). В С. Э. Саркисов (Ред.), *Менеджмент: словарь-справочник*. Москва: Анкил.

Циммерли, В. К. (1989). Техника в изменяющемся обществе. В Ц. Г. Арзаканян, & В. Г. Горохов (Ред.). *Философия техники в ФРГ* (с. 236-256). Москва: Прогресс.

Энгельмейер, П. К. (1911). *Творческая личность и среда в области технических изобретений*. Санкт-Петербург.

Юдин, Э. Г. (1978). *Системный подход и принцип деятельности: методологические проблемы современной науки*. Москва: Наука.

Advancing excellence in technological literacy: student assessment, professional development, and program standards (2003). *International technology education association*. Retrieved from https://www.iteea.org/42523.aspx.

Autio, O. (2011). The Development of Technological Competence from Adolescence to Adulthood. *Journal of Technology Education*, 22(2), 71-89.

Tan Eng Han, F. (2010). Technological competence and military professionalism – decisive factors in a modern war? *Journal Of The Singapore Armed Forces*, 36(2), 30-40.

Technological literacy for all: A rationale and structure for the study of technology (2003). *International technology education association*. Retrieved from https://www.iteea.org/42630.aspx.

REFERENCES

Advancing excellence in technological literacy: student assessment, professional development, and program standards (2003). *International technology education association*. Retrieved from https://www.iteea.org/42523.aspx.

Ananev, B. G., Bodalev, A. A, & Kuzmina, N. V. (Eds.). (1980). *Izbrannye psikhologicheskie trudy [Selected psychological writings]* (Vol. 2). Moskva: Pedagogika [in Russian].

Autio, O. (2011). The Development of Technological Competence from Adolescence to Adulthood. *Journal of Technology Education*, 22(2), 71-89.

Bespalko, V. P. (1990). O vozmozhnostiakh sistemnogo podkhoda k pedagogike [On the possibilities of a systematic approach to pedagogy]. *Sovetskaia pedagogika [Soviet pedagogy]*, 7, 59-60 [in Russian].

Bespalko, V. P. (2008). *Nature conformably pedagogy*. Moskva: Narodnoe obrazovanie [in Russian].

Bondarevskaia, E. V. (2001). Smysly i strategii lichnostno orientirovannogo vospitaniia [Meanings and strategies of personality-oriented education]. *Pedagogy*, 1, 17-24 [in Russian].

Engelmeier, P. K. (1911). *Tvorcheskaia lichnost i sreda v oblasti tekhnicheskikh izobretenii [Creative personality and environment in the field of technical inventions]*. Sankt-Peterburg [in Russian].

Ermakov, D. S. (2011). Kompetentnostnyi podkhod v obrazovanii [Competency-Based Approach in Education]. *Pedagogy*, 4, 8-15 [in Russian].

Iudin, E. G. (1978). *Sistemnyi podkhod i printcip deiatelnosti: metodologicheskie problemy sovremennoi nauki [System approach and activity principle: methodological problems of modern science]*. Moskva: Nauka.

Klimov, E. A. (2004). *Psikhologiia professionalnogo samoopredeleniia [Psychology of professional self-determination]*. Moskva: Akademiia [in Russian].

Koklevskii, A. V. (2015). *Formirovanie tekhnologicheskoi kompetentnosti budushchikh spetcialistov v protcesse voennoi podgotovki v klassicheskom universitete: teoriia i praktika [Formation of technological competence of future specialists in the process of military training at a classical university: theory and practice]*. Minsk: RIVSh [in Belarus].

Leontev, A. N. (1977). *Deiatelnost. Soznanie. Lichnost [Activity. Consciousness. Personality]*. Moskva: INTOR [in Russian].

Novikov, A. M. (1989). *Pedagogicheskie osnovy formirovaniia trudovykh umenii [Pedagogical foundations for the formation of labor skills]* (PhD diss.). Kazan [in Russian].

Pitt, Dzh. (2002). Nauchnye i tekhnologicheskie znaniia: chto mezhdu nimi obshchego i v chem razlichiia? [Scientific and technological knowledge: what do they have in common and what are the differences?] *Shkola i proizvodstvo [School and production]*, 3, 7-9 [in Russian].

Poliakov, N. V. (2007). *Klassicheskii universitet: ot idei antichnosti k ideiam Bolonskogo protcessa [Classical university: from the ideas of antiquity to the ideas of the Bologna process]*. Dnepropetrovsk: Dnepropetrovskii natc. un-t. [in Ukraine].

Rakitov, A. I. (2011). Prolegomeny k idee tekhnologii [Prolegomena to the idea of technology]. *Voprosy filosofii [Questions of Philosophy]*, 1, 3-14 [in Russian].

Raven, Dzh. (2002). *Kompetentnost v sovremennom obshchestve: vyiavlenie, razvitie i realizatciia [Competence in modern society: identification, development and implementation]*. Moskva: Kogito-tcentr [in Russian].

Rubinshtein, S. L. (2006). *Osnovy obshchei psikhologii [Fundamentals of General Psychology]*. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].

Selevko, G. K. (2005). *Pedagogicheskie tekhnologii na osnove informatcionno-kommunikatcionnykh sredstv [Pedagogical technologies based on information and communication tools]*. Moskva: NII shkolnykh tekhnologii [in Russian].

Spenser, L. M. (2005). *Kompetentcii na rabote [Competencies at work]*. Moskva: HIPPO [in Russian].

Tan Eng Han, F. (2010). Technological competence and military professionalism – decisive factors in a modern war? *Journal Of The Singapore Armed Forces*, 36(2), 30-40.

Tarasenko, N. F. (1985). *Priroda, tekhnologiia, kultura: filosofskomirovozzrencheskii analiz [Nature, technology, culture: philosophical and ideological analysis]*. Kiev: Naukova dumka [in in Ukraine].

Tcimmerli, V. K. (1989). Tekhnika v izmeniaiushchemsia obshchestve [Technology in a changing society]. In Tc. G. Arzakanian, & V. G. Gorokhov (Eds.). *Filosofiia tekhniki v FRG [Philosophy of technology in Germany]* (pp. 236-256). Moskva: Progress [in Russian].

Technological literacy for all: A rationale and structure for the study of technology (2003). *International technology education association*. Retrieved from https://www.iteea.org/42630.aspx.

Tekhnologiia [Technology]. (2005). In S. E. Sarkisov (Ed.), *Menedzhment: slovar-spravochnik [Management: a reference dictionary]*. Moskva: Ankil [in Russian].

Verbitckii, A. A. (1991). *Psikhologo-pedagogicheskie osnovy kontekstnogo obucheniia v vuze [Psychological and pedagogical foundations of contextual learning at the university]*. (Extended abstract of PhD diss.). Moskovskii pedagogicheskii gosudarstvennyi universitet, Moskva [in Russian].

Verbitckii, A. A., & Larionova, O. G. (2010). *Lichnostnyi i kompetentnostnyi podkhody v obrazovanii [Personal and competence-based approaches in education]*. Moskva: Logos [in Russian].

Zimniaia, I. A., & Zemtcova, E. V. (2008). Integrativnyi podkhod k otcenke edinoi sotcialno-professionalnoi kompetentnosti vypusknikov vuzov [An integrative approach to assessing the unified socio-professional competence of university graduates]. *Higher Education Today,* 5, 14-19 [in Russian].

ESSENCE AND STRUCTURE OF TECHNOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS

Ivan Buhun,
graduate student of Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko

In the article, in the logic of systemic, competence and personal scientific approaches, the essence and leading components of the technological competence of future military specialists are characterized, taking into account the needs of the implementation of a number of tasks - social, military, personal, professional - such competence is considered as the ability of a person to effectively perform tasks in modern warfare, humanize the professional technosphere (types of weapons, equipment, types of equipment and work with it), save the lives of servicemen with the help of innovative technologies. It has been proven that the methodological and theoretical possibilities of the sciences of education (pedagogy) provide awareness of the technological competence of the future officer as an integrative personal quality of a specialist in military affairs, based on the relevant characteristics of the professional and his technological culture, the basis of which is the motivated ability to responsibly apply military-technical and psychological pedagogical technologies for a humanely oriented solution of professional tasks.

Invariant components of the structure of technological competence of future officers are distinguished: value-motivational, cognitive, activity, and their reflexive-evaluative features are deepened and adapted. The concepts of «technological knowledge», «technological skills of an officer», «values of military technological culture» have been clarified.

Keywords*: military professional education, technologies, future officer, technological competence, technological skills, values of military culture.*